

Градът на Възкресението

**Христос възкресе из мъртвих,
смертию смърть поправ.
И сущим во гробех
живот даровав.**

~

**Христос възкръсна от мъртвите,
чрез смъртта смъртта победи.
И на тези в гробовете
живот подари.**

Възкресен тропар

Благодарна съм, че още като бях дете моите родители отвориха пред духа ми най-важната врата... Преминавайки през нея, се оказа, че съм се озовала на пътя, водещ към храма. Може би не са го съзнавали напълно, но, чрез летните ни пътувания до българските манастири, майка и татко много спомогнаха усещането за непреходното и копнежът по свящото да се пробудят в мен и никога повече да не заглъхнат.

След години се случи още нещо, което ме беляза за цял живот. Когато бях вече седемнадесетгодишна ученичка в музикалното училище в София, учителят ми по физика и акустика, господин Банко Банков, ни заведе на екскурзия в Рила. Случайно или не, на Рилските езера го одраска една котка и той заяви, че спешно трябва да слезе до фелдшерския кабинет, помещаващ се в Рилския манастир. Ставаше дума за цял ден ходене – от хижата до манастира и обратно разстоянието е тридесет километра. Групата оставаше при езерата, а водачът попита за доброволци, които да го придружат до светата обител. Заедно с господин Банков надолу се спуснахме петима души. От всичко случило се през онзи топъл октомврийски ден си спомням само как – след безкрайния път под златистите клони на рилските гори – се намерих занемяла пред иконостаса в манастирската църква... Бях потънала в нейния проблясващ сумрак, от който изплуваха образи, за които не знаех почти нищо, но за които исках да науча всичко, защото ми казваха много. Св. Йоан Рилски, чинно стоящ отдясно на царската икона на Иисус Христос, ме гледаше иззад големите свещници с шарените йерусалимски свещи и погледът му ме връщаше все по-назад и по-назад, помагаше на душата ми да погледне отвъд времето, към първоначалото на всичко. Онова начало, за което в първия старобългарски превод на Библията, в Евангелието от св. Йоан Богослов, гл. 1, ст. 1, се казва: *“Искони бе Слово”*. Поисках да узная Кое е това Слово и Кой е Този, за Когото и чрез Когото е живял нашият светец-покровител. Изпитах потребност да открия ключовите отговори, с други думи – да се оцелостя. В този момент почувствах, че дългият и тесен път на себепознанието за мен тепърва започва и че той е преди всичко път на богопознание. Осъзнах, че така са разсъждавали и предците ми и че чрез познаване на това *“искони”*, можем да се доближим до истинското си предназначение и, в края на краищата, до вечността. Тогава бях на

седемнадесет и не можех да предположа, че като стана на тридесет и шест ще се удостоя да посетя Светите земи, при това с православна туроператорска фирма, носеща името ИСКОНИ!

Животът ни е изпълнен със знаци и низ от явления, които имат своя дълбок смисъл само, ако осъзнаем, че съществуването ни е възможно единствено благодарение на благата воля и грижовното ръководство на любящ и премъдър Творец. Йерусалим е откровение именно за Него. Това е свещен град за три от най-влиятелните световни религии – юдаизма, християнството и исляма. И трите религии са монотеистични, т.е. изповядващи вярата си в един Бог. Но вместо това да обединява града, то го разделя. В Йерусалим се усеща една несравнима с нищо друго благодат, но там витае също и особено духовно напрежение. Религиозната ситуация е уникална. Евреите-юдаисти оплакват пред Стената на плача славното минало от времето на най-великите си царе – Давид и Соломон, живяли около деветстотин години преди Рождество Христово на йерусалимския хълм Сион. От друга страна, Соломоновият храм отдавна е разрушен, но по-лошото за евреите е, че върху мястото му ок. 637 г. е построена т. нар. Омарова джамия, с което мюсюлманите някога са искали да демонстрират реалното си политическо надмощие и да установят трайна религиозна хегемония в свещения град. Не е случаен и фактът, че в исляма се твърди, че Мохамед се възнесъл жив на небето именно от хълма, покриващ с хилядолетна тайна съдбата на Йерусалимския храм. Освен това, евреите все още живеят с очакването на Месия, Който да възвърне славата на Давидовия дом. Мюсюлманите пък вярват в идването на Махди, техния спасител, който заедно със завърналия се Иса (Иисус Христос, Когото те смятат само за пророк на Аллах) ще установи всеобщ мир, порядък и благочестие по лицето на земята. На юдаистите е присъщ религиозният национализъм, докато мюсюлманите показват известно умение за универсалистко мислене, макар и то да се разполага единствено в границите на ислямските ценности.

Стъпвайки по калдаръмените улици на стария град, аз с особена острота долавях този сблъсък. Това допълнително ме подтикна да открия мястото на Христос в живота на Йерусалим, за Когото св. апостол Петър в първото си послание, гл. 2, ст. 6-7, пише така: *"Ето, полагам в Сион краеъгълен Камък, избран, драгоценен; и който вярва в Него, няма да се посрами. И така, за вас, вярващите, Той е драгоценност, а за невярващите - "Камък, Който отхвърлиха зидарите, но Който стана глава на ъгъла", и "Камък на препъване и Камък на съблазън"*. Този, Който раздели историята на "преди и след Христос", е еднакво неразбран, както от юдаистите, така и от мюсюлманите. При все това, именно християнските светини в Йерусалим са най-многобройните, най-благодатните и затова най-посещаваните. Забележителен е и фактът, че Гробът Господен обладава свойството да сбира "различните" – това особено ясно личи на Велика Събота, когато се очаква слизането на благодатния неизгарящ огън в навечерието на Възкресение Христово. В съботния ден на Божи гроб се събират не само християнски поклонници от цял

свят, но и представители на израелската полиция, охраняващи събитието, както и мюсюлмани, които по стара семейна традиция, датираща от времето на ислямското владичество, държат ключа за вратите на Божигробския храм. Не е случаен паралелът, който можем да прокараме между съвременната ситуация и традиционното отношение на юдаизма и исляма към Богочовека. Две хиляди години назад, преди разпъването Му, еврейският елит урежда предаването, съденето и бичуването на Спасителя, както и осигуряването на денонощна охрана на Неговия гроб. Мюсюлманите пък признават изключителното Му благочестие и мисия, но отричат неслятото и неразделно присъствие в Христос на божествена и човешка природа. Ето какво се казва в Корана, сура (глава) 19, аят (стих) 30: *“Рече то (Детето, Богомладенецът – бел. авт.): “Раб съм на Аллах. Даде ми Той Писанието и ме стори пророк”*. Личността на Христос събира, но и разделя. Изкупителната Му жертва обгръща цялото човечество, но отричането ѝ поставя хората на противоположни позиции. Защото Христос не е нито юдейския Месия, олицетворяващ политическото могъщество на Израел, нито просто благочестив праведник, съпътстващ и легитимиращ някакъв допълнителен, друг “спасител” - ислямския Махди. Иисус Христос, както се изразява св. Юстин Попович, е “най-съвършеният човек и най-съвършеният Бог” - Богочовекът, Който дойде да разреши драмата на богоотчуждеността и смъртта.

Ето защо “градът на мира” (каквото е значението на “Йерусалим”), по един или друг начин, заема специално, свято място в личната история на всеки човек, на народите по земята и на света като цяло. Йерусалим се намира в уникално отношение спрямо нашето битие, тъй като там са се случили неповторими и, най-важното!, реални събития, чрез които намираме най-убедителните и омиротворяващи отговори на въпросите: “Кой е сътворил света?”, “Защо съществуваме?”, “Как да живеем?” и “Има ли живот след смъртта?” Няма друг град като Йерусалим, в който толкова осезателно да се усеща как Вечният е бил и е между нас. С обикновени думи не може да се опише усещането, което изживяваш, когато видиш с очите си, че описаното в Библията е напълно автентичен разказ и жива действителност. *“И Словото стана плът, и живя между нас, пълно с благодат и истина; и ние видяхме славата Му, слава като на Единороден от Отца”*, се казва в Евангелието от Йоан, гл. 1, ст. 14. А най-славното у Него е Възкресението Му. Това е причината четиридесет дни след Великден (до празника Възнесение Господне) да продължаваме да се поздравяваме с “Христос възкресе!” Великият Божи угодник и руски светец Серафим Саровски (1754 – 1833) даже ежедневно използвал този поздрав. Защото той е най-същественото, което можем да си казваме едни на други.

“Аз съм пътят и истината и животът”, говори Господ чрез перото на св. евангелист Йоан, гл. 14, ст. 6. С тези Свои думи Той лаконично и точно набелязва основните измерения на нашия духовен живот: себепознанието като път в Христа, богопознанието като изпълване с истината на Словото, спасението като вечен живот с Бога. Поклонничеството има много аспекти и форми. Но то преди всичко е религиозно състояние на духа, дух, който пита за

смисъла на битието, дух, който жадува за своя Създател, дух, който се надява на вечна радост. В Първото си послание до Коринтяни св. апостол Павел, гл. 15, ст. 14, пише: *“Ако пък Христос не е възкръснал, то празна е нашата проповед, празна е и вашата вяра.”* По време на поклонническото си пътешествие, осъзнах, че Йерусалим не е просто свещено място, а средоточие на дарове, в които пространството, светините и времето стават единствено съсъд на Божията благодат, чрез която да преодолеем скептицизма си и да извикаме: *”Вярвам, Господи! Помогни на неверието ми”* (Евангелие от Марк, гл. 9, ст. 24).

Градът на Възкресението го има, за да свидетелства, че *“у Бога няма да остане безсилна ни една дума”* (Евангелие от Лука, гл. 1, ст. 37).

Градът на Възкресението съществува, за да ни напомня, че в Гроба Господен пребъдва тайнството на Живота и че ние можем да имаме дял в Него, понеже са блажени всички, които се упоават на Него (срв. Псалом 5, ст.12).

Градът на Възкресението ни привлича, защото там намираме извора на блажената радост, която трайно заема своето неприкосновено място в сърцата ни, превръщайки нашия живот в едно несекващо и неизчерпаемо тържество. Тържество, което празнува своя смисъл, преодолявайки абсурда на смъртта и богоотдалечеността.

“Никой да не се оплаква от своята бедност, понеже царството небесно е отворено за всички! Никой да не плаче за греховете си, понеже изгря прощение от гроба на Спасителя! Никой да не се бои от смъртта, понеже Спасовата смърт ни освободи от нея! Изтреби смъртта овладеният от смъртта Жизнодавец! Слезият в ада плени ада, който се огорчи, когато вкуси плътта Му. Предсказвайки това преди столетия, пророк Исаия пише: "Адът се огорчи, когато Те срещна в преизподнята си! Огорчи се, защото биде посрамен! Огорчи се, защото биде умъртвен! Огорчи се, защото е повален! Огорчи се, защото е окован! Той прие плът, а в нея се натъкна на Бога; прие земя, а в нея намери небе; прие, което виждаше, а се натъкна на онова, което не виждаше! "Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?" (Из “Похвално слово за Пасха” от св. Йоан Златоуст).

Христос воскресе!

Д-р Десислава Пулиева